

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 23. Vtrum intellectus creatus possit saltem supernaturaliter videre Deum immediatè, & per essentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

per hoc ipsum, quod sint realiter Deitas summè simplex, infinitè perficiantur, ut magis explicabitur in Tract. de Trinitate.

33. Ad 11. distinguo maiorem; id, in quo aliqua realiter distinguuntur, ita ut non sint vnum summè simplex, non est summè simplex, concedo; ita ut sint vnum summè simplex, nego: distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. In Deo Personæ realiter distinguuntur, sed ita, ut sint vna Deitas summè simplex, & vna summa simplicitas. Sed hæc ex professo examinanda sunt in quæstionibus de Trinitate.

TRACTATUS III.

De cognitione, visione, et nominibus Dei.

Postquam S. Thomas à quæst. 2. vsque ad 11. inclusiue egit de existentia, essentia, & attributis Dei, & explicauit qualiter Deus sit in se ipso, quæstione 12. explicat qualiter sit in cognitione nostra, idest quomodo Deus cognoscatur ab intellectu creato; & quia Deus nominatur proportionaliter, ac cognoscitur, quæstione 13. declarat etiam, qualiter Deus nominetur, ac proinde agit de cognitione, visione, & nominibus Dei. Porro his etiam quæstionibus agitur de quibusdam Dei attributis, quibus Deus dicitur esse inuisibilis, incomprehensibilis, ineffabilis, & inominabilis. Doctrinam harum quæstionum explicabimus, & examinabimus hoc tertio tractatu, pluribus quæstionibus, quarum tituli videri possunt in indice initio propo-
sito.

QVAESTIO XXIII.

Virum intellectus creatus possit saltem supernaturaliter videre Deum immediatè, & per essentiam.

S. Th. 1. p. qu. 12. ar. 1.

1. **V**idetur intellectus creatus ne supernaturaliter quidem eleuari posse ad Deum videndum immediatè, & per essentiam Diuinam, tanquam per adequatum motiuum, siue obiectum formale assensus, & intelligentiæ: primò quia infinitum, secundum quod infinitum, est ignotum, videlicet Aristoteles 1. phys. t. 17. ideoque non potest cognosci per se ipsum, sed solum per aliquid finitum, tanquam per obiectum formale; sed Deus est infinitus; ergo non potest immediatè cognosci, & videri per se ipsum, sed solum per creaturas, tanquam per obiectum formale.

2. Secundò nulla potentia potest eleuari

ad cognoscendū immediatè, & in se ipso obiectum sibi penitus improporionatū: e. g. potentia visiva non potest eleuari ad videndū sonum, quia sonus est obiectū improporionatum potentiæ visivæ; sed Dens ut potè infinitus, est obiectum improporionatum omni intellectui finito; ergo &c.

3. Tertiò visio, qua Deus videretur immediatè prout est in se, esset infinitè perfecta, quod implicat. Probatur sequela: nam visio eo est perfectior, quo obiectum immediatè visum est perfectius; sed Deus est infinitè perfectus; ergo &c.

4. Quartò 1. ad Timoth. 6. de Deo dicitur: *Lucem inhabitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest*, ideoque Deus in eadem Epistola vocatur etiam inuisibilis; Ioann. 1. dicitur *Deum nemo vidit unquam*; & Ioann. 6. *Non quia Patrem vidit quisquam, nisi qui est à Deo, hic vidit Patrem*; ergo &c. Confirmatur, nam multi Patres ex Græcis, & præsertim Chrysostomus, & ex Latinis Ambrosius, & Hieronymus videntur docuisse esse omninò impossibile, ut creatus intellectus videat Deum, prout est in se, ut ostendere conatur Vasquez 1. p. disp. 37. cap. 2.

5. Respondeo, quod aliqui, ut refert S. Thomas 1. par. quæst. 12. ar. 1. dixerunt, quod sicut Sol, quia est maximè visibilis, videri non potest à vesperilionibus propter excessum luminis, sic Deus, quia est maximè intelligibilis, videri non potest in se ipso ab vilo intellectu creato propter excessum intelligibilitatis, ideoque videtur solum per quandam similitudinem, & claritatem creatam à Diuina essentia deriuatam. Hunc errorem Armenis tribuit Armacanus l. 14. contra ipsos, & Alphonsus à Castro l. 3. de Hæresibus verbo *Beatitudo*, Hæresi prima. Eundem errorem tempore S. Bernardi docuerunt Petrus Abailardus, & Arnoldus Brixiensis, & tempore Innocentij Tertij Almericus, ut refert idem Castro loco citato:

6. Contra hunc errorem de fide est Deum videri posse, ac de facto à Beatis videri immediatè, & per essentiam. Nomine visionis immediatæ, & per essentiam intelligimus intelligentiam, quæ habeat Diuinam essentiam pro adequato obiecto formali, seu motiuo, non solum assensus, sed etiam intelligentiæ. Differt autem ab actu fidei, quia actus fidei licet pro motiuo assensus habeat solum aliquid diuinum, tamen pro motiuo intelligendi Deum, habet aliquid creatum, cum cognoscat Deum per creaturas.

7. Probatur 1. ex Scripturis. Matth. 5. dicitur: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*; Ioan. 14. *Qui diligit me, diligitur à Patre meo, & ego manifestabo ei me ipsum*; Matth. 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris*. 1. ad Corin. 13. *Videmus nunc per speculum, & in enigmate, tunc autem facie ad faciem*. 1. Ioan. 3. *Videbimus eum sicuti est*.

8. Probatur 2. auctoritate Conciliorum, & Pontificum. Hanc enim veritatem docuerunt

Concilium Francfordiense in Epistola ad Episcopos Hispaniæ; Concilium Florentinum in Decreto de Purgatorio; Euaristus Papa Epistola prima, & Benedictus 12. in extrauaganti *Benedictus*, ut videri potest apud Suarez, Vasquez, & Valentiam hoc loco.

9. Probatur 3. auctoritate plurimorum Patrum, quos referunt Bellarminus tom. 2. Controu. 1. 1. de Beatitudine, & Canonizatione Sanctorum, cap. 4. & 5.

10. Probatur 4. ratione theologica, quam affert Sanctus Thomas 1. par. quæst. 12. art. 1. Deus enim eo pacto potest esse ultimus finis, & perfecta beatitudo intellectus creati, quo est eius principium; siquidem vnumquodque est perfectum, in quantum redit ad suum principium; sed Deus ita est principium animæ rationalis, & omnis intellectus, ut cum debeat creare, & producere immediatè sine concursu ullius creaturæ; ergo potest ita esse ultimus finis, & perfecta beatitudo intellectus, ut videatur immediatè, & prout est in se, & non per creaturas.

11. Probatur 5. ratione naturali, quam ibidem affert S. Thomas. Nam omnis intellectus, viso effectu, naturaliter appetit videre causam, & quandiu causam non videt, admiratur, & manet inquietus; sed omnis intellectus, viso Mundo, euidenter cognoscit dari primam causam incausam Mundi; ergo omnis intellectus, viso Mundo, naturaliter appetit videre Deum, seu primam causam Mundi; sed si per nullam potentiam posset videre Deum, hic appetitus naturalis esset essentialitè frustraneus; ergo &c.

12. Probatur 6. ratione, quam affert Scotus in 4. dist. 49. quæst. 8. Omnis perfectio, quæ est simpliciter possibilis potentia inferiori, est etiam possibilis superiori; sed posse immediatè, & intuitiue percipere omne suum obiectum, est perfectio simpliciter possibilis potentia superioris, quæ sunt inferiores; nam oculus e. g. potest immediatè percipere omnem colorem, auris omnem sonum; ergo conuenit etiam intellectui, qui est potentia superior, adeoque intellectus, cuius obiectum est ens, potest immediatè, & intuitiue percipere omne ens, ac proinde etiam Deum.

13. Queritur, utrum istæ duæ rationes sint demonstratiuæ.

14. Respondeo Scotum in 4. dist. 49. quæst. 8. & Augustinum Niphum l. 2. Metaph. disput. 3. cap. 4. docuisse ratione naturali demonstrari hominem beari posse visione immediata Dei, ac proinde talem visionem esse possibilem. Hanc sententiam sequitur Vasquez p. 2. disput. 20. per totam, atque existimat utramque rationem allatam esse demonstratiuam. Licet enim fortasse à Philosophis solo lumine naturali non potuerint inueniri, tamen si semel inuentæ fuerint ab intellectu corroborato lumine fidei, possunt benè penetratè efficaciter intellectum trahere ad assensum, quod sufficit ad demonstrationem.

15. Dicendum cum Suario in Tomo de Deo lib. 2. de essentia, & attributis cap. 7. alias rationes non esse demonstratiuas. Probatur, nam rationes probabiliter solubiles non sunt demonstratiuæ; sed rationes allatæ, sistendo in solo lumine naturali, sunt probabiliter solubiles; ergo &c. Probatur minor, illas soluendo.

16. Ad rationem S. Thomæ dici potest primò, quod nimis probat, siquidem simili argumento videtur posse ostendi possibilem, esse comprehensionem Dei. Nam omne intellectuum, viso effectu, naturaliter desiderat cognoscere causam, quantum est cognoscibilis; ergo viso Mundo, naturaliter desiderat cognoscere primam causam Mundi, quantum est cognoscibilis, ac proinde desiderat comprehendere primam causam Mundi, hoc est Deum, adeoque possibile est, ut intellectus creatus comprehendat Deum.

17. Ut eadem ratio soluatur directè, præmittendum est, qualis sit appetitus naturalis, eiusque naturalis quietatio. Dicendum, quod quia appetitus naturalis debet esse rationalis, ut potè directus à ratione diuina, rationabile autem est, ut vnumquodque absolutè appetat solum bonum sibi proportionatum, vnumquodque naturaliter appetit sola bona sibi proportionata. Quietatio etiam, quia debet esse rationalis; rationabile, autem est, ut vnumquodque, habitis bonis sibi proportionatis, quietetur, appetitus naturalis vniuscuiusque rei totaliter quietatur, habitis bonis proportionatis tali rei.

18. Hoc supposito, in casu nostro, viso Mundo, naturaliter desideramus cognoscere primam causam Mundi cognitione nobis proportionata; sed nescimus, an visio immediata primæ causæ sit nobis proportionata; ergo viso mundo, naturaliter non desideramus desiderio absoluto videre intuitiue primam causam Mundi, sed solum hoc desideramus desiderio conditionato, sub conditione, quod talis visio sit nobis possibilis, & proportionata. Ex tali autem desiderio conditionato non potest euidenter inferri possibilitas visionis Dei, sicut non potest inferri possibilitas comprehensionis.

19. Ad rationem Scoti primo potest similiter responderi, quod nimis probat. Nam, ex ea posset ostendi intellectum creatum posse etiam naturaliter Deum videre, sic arguendo. Potentia sensitiva possunt naturaliter immediatè percipere omnia sua obiecta, e. g. visus omnes colores; ergo intellectus creatus, qui est potentia superior, potest naturaliter percipere immediatè, & intuitiue omnia sua obiecta, ac proinde etiam Deum; siquidem omnis perfectio possibilis potentia inferiori est etiam possibilis potentia superiori.

20. Secundo potest responderi, negando, vel claritatis gratia distinguendo maiorem: omnis perfectio, quæ est simpliciter possibilis potentia inferiori, est etiam possibilis potentia

tia

tia superiori, si eodem pacto comparatur ad talem perfectionem, concedo; si non eodem pacto comparatur ad talem perfectionem, nego; distinguo eodem modo minorem; & nego consequentiam. Ideo omnes potentia sensitiva habent hanc perfectionem, ut possint etiam naturaliter intuitivè percipere omnia sua obiecta, quia comparantur ad omnia sua obiecta tanquam ad aliquid inferius potentia: e. g. quia potentia visiva comparatur ad omnes colores, tanquam ad aliquid inferius potentia visiva, potest immediatè percipere omnes colores; idemque dic de potentia auditiva; ac de cæteris potentijs sensitivis; sed intellectus creatus ad aliqua obiecta, hoc est ad entia materialia comparatur tanquam ad inferiora, ad Deum autem comparatur tanquam ad ens infinitè superius; ergo non probatur, quod possit Deum intuitivè percipere.

21. Dices: ergo rationes allatæ ne probabiliter quidem ostendunt possibilitatem visionis Dei, adeoque frustra afferuntur.

22. Respondeo, negando consequentiam. Primò enim ratio S. Thomæ eatenus non conclusit evidenter, quatenus probabile est appetitum naturalem, per quem viso Mundo, appetimus cognoscere primam causam Mundi, hoc est Deum, posse perfectè quietari cognitione abstractiva, qua Deus cognoscatur per creaturas; sed probabile etiam est talem appetitum non posse perfectè quietari vlla cognitione abstractiva, sed solum intuitiva, ut cum pluribus alijs opinatur Valquez loco citato; ergo concludit probabiliter.

23. Secundo ratio Scoti eatenus non concludit evidenter, quatenus non est evidens intellectum creatum posse intuitivè percipere omnia sua obiecta; sed probabile est, quod potest, nam cognitio abstractiva ut potè imperfecta, & non quietativa videtur dari non posse in intellectu, qui non sit capax intuitiva, ac quietativa; ergo concludit probabiliter.

24. Addo rationem S. Thomæ à Caietano, ita explicari, ut non sit purè naturalis, sed Theologica, ac procedens, supposita fide. Cum enim S. Thomas illam afferat, non contra Philosophos, sed contra Hæreticos, qui admissa fide aliorum articulorum, negabant possibilitatem visionis immediatæ Dei, supposita fide aliorum articulorum concessorum, probat Theologicè articulum negatum, & sic argumentatur. Supposita fide, qua credimus Deum esse trinum, & unum, & esse causam effectuum supernaturalium, nimirum visionis hypostaticæ, Gratia, & Gloria, à tali fide connaturaliter excitatur in nobis desiderium cognoscendi Deum, non solum relatè ad creaturas, sed etiam prout est in se; sed hoc desiderium quietari non potest, nisi Deus videatur immediatè, & prout est in se, iuxta illud psalm. 16. *Satiabor, cum apparuerit gloria tua*; ergo Deus potest videri immediatè, & prout est in se; alioquin Deus frustra per ea, quæ de

se ipso revelavit, excitasset in nobis conaturaliter hoc desiderium videndi Deum, prout est in se, nisi posset talj desiderio satisfacere. Si ratio S. Thomæ sic explicetur, est optima. Concludo possibilitatem visionis Dei ita esse de fide, ut ratione purè naturali non demonstretur, sed solum probabiliter ostendatur, præsertim ratione negativa, qua solvantur rationes contrariæ, & ostendatur eas non concludere, quod iam præstabimus.

24. Ad 1. distinguo maiorem: infinitum, in potentia est ignotum, adeoque non potest per se cognosci, concedo: infinitum in actu, nego; distinguo eodem pacto minorem, & nego consequentiam. Infinitum, quod ita est in potentia, ut non possit totum poni in actu, qualis est e. g. infinita divisio continui, non potest cognosci in se ipso, sicut in se ipso esse non potest, sed solum potest cognosci per actum, in quo fundatur: puta infinita divisio continui potest cognosci in ipso continuo actu existente, quod est divisibile in infinitum: at infinitum in actu, sicut in se ipso actu est, sic potest in se ipso cognosci; sed Deus est infinitus maximè in actu, cum contineat actu infinitas, immò omnes perfectiones, & entitates possibiles; ergo est maximè cognoscibilis in se ipso.

25. Ad 2. distinguo maiorem: nulla potentia potest elevari ad cognoscendum obiectum sibi penitus improporcionatum, ita ut careat omni proportionem cuiuscunque habitudinis, concedo; ita ut careat proportionem quantitativa æqualis, dupli, tripli &c. nego; distinguo eodem pacto minorem, & nego consequentiam. Duplex est proportio, altera quantitativa, per quam unum est alteri æquale, vel est alterius duplum, aut triplum &c. & in hoc sensu infinitum non habet vllam proportionem ad finitum, cum neque possit esse æquale finito, neque possit esse duplum, finiti, aut triplum, ita ut æquetur à finito sumpto bis, aut ter &c. Secunda est proportio qualiscunque habitudinis unius ad alterum; & in hoc sensu infinitum potest habere proportionem ad finitum, siquidem de facto Deus habet ad creaturam habitudinem causæ ad effectum, & habet ad intellectum creatum habitudinem obiecti cognoscibilis ad potentiam cognoscitivam. Patet: nam intellectus habet pro obiecto adæquato ens ut ens; sed Deus est ens; ergo continetur in obiecto adæquato intellectus, & habet ad intellectum proportionem obiecti cognoscibilis, ideoque intellectus potest elevari ad videndum Deum. At potentia visiva non potest elevari ad videndum sonum, quia cum obiectum potentia visiva sit lux, & color, sonus cum non sit lux, neque color, non continetur in obiecto adæquato potentia visiva, ideoque non habet ad potentiam visivam habitudinem obiecti ad potentiam, ut magis explicabitur quæstione sequenti 24.

26. Ad 3. Nego sequi visionem Dei esse infinitè perfectam. Ad probationem, distinguo maiorem; visio adæquans visibilitatem obiecti tanto est perfectior, quanto obiectum est perfectius, concedo; visio non adæquans, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Visio, qua Deus videt se ipsum, quia est comprehensua, & adæquat diuinam cognoscibilitatem, est infinitè perfecta; at visio, qua Beati vident Deum, quia non est comprehensua, nec adæquat diuinam cognoscibilitatem, sed ab ea infinitè deficit, non est infinitè perfecta, nec tanto est perfectior omni visione obiectorum creatorum, quanto Deus est perfectior omni obiecto creato. Licet visio Dei non sit infinitè perfectior omni cognitione non visua Dei, tamen est incommensurabiliter perfectior, ita ut cognitiones non visua, etiam si finitæ, immo etiam infinitæ multiplicentur, non possint adæquare perfectionem visionis Dei, eo pacto, quo infinita puncta non adæquant lineam, infinita peccata venialia non adæquant peccatum mortale.

27. Ad 4. Deus ab Apostolo dicitur inuisibilis, & habitare lucem inaccessibilem, ita ut nullus hominum eum videat, sed nec videre possit, quia propter excessum cognoscibilitatis naturaliter videri non potest ab illo intellectu creato, licet possit supernaturaliter, ut clare dicitur in alijs locis Scripturæ. Dum Ioan. 1. dicitur: *Deum nemo vidit unquam: Unigenitus, qui erat in sinu Patris, ipse enarrauit*: sermo est de hominibus in hac vita degentibus, cum quibus versamur, ut explicat Augustinus Epist. 112. Patet ex contextu. Cum enim Ioannes proposuisset occulta mysteria Diuinæ essentiae, dicens: *In principio erat Verbum &c.* quia poterat obijci, quis Deum vidit, ut ei tanquam testi de visu credere debeamus? Respondet: Fateor, quod nullus hominum, cum quibus versamur, Deum vidit, sed Unigenitus, qui erat in sinu Patris, ipse vidit, & enarrauit, ideoque ipsi tanquam testi de visu credere debemus. In eodem sensu Ioan. 6. dicitur: *Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo, hic vidit Patrem*. Per hæc igitur testimonia, non negatur Angelos, & animas Sanctorum, post mortem videre Deum.

28. Ad confirmationem, Vasquez prima parte disp. 27. cap. 2. docet Patres citatos, ac præsertim Chrysostomum in hoc puncto errasse, ac docuisse diuinam essentiam immediatè videri non posse ab intellectu creato. Verum dictos Patres ab hoc errore liberat S. Augustinus Epist. 111. & S. Thomas 1. parte quæst. 12. art. 1. ad primum, quos sequuntur Bellarminus, & Suarius locis supra citatis, aliique communiter; & idem Sanctus Augustinus dicit dictos Patres solum negasse Deum videri visione corporea, non autem negasse, quod videatur visione intellectuali. Verum huic interpretationi non acquiescit Bellarminus loco citato, sed acquiescit interpretationi S. Tho-

ma, qui docet Patres solum negasse Deum videri posse visione omnino perfecta, & comprehensua, ut dicebant Eunomius, & Anomæi, contra quos disputabant, non autem negasse Deum videri posse visione non comprehensua. Confirmat S. Thomas hanc interpretationem ex Chrysostomo, qui cum exponens illud Ioan. 1. *Deum nemo vidit unquam*, dixisset: *Ipsam, quod est Deus, non solum Prophetæ, sed nec Angeli viderunt, nec Archangeli. Quod enim creabilis est natura, qualiter videre poterit, quod increabile est?* Paulo post explicans, de qua visione loqueretur, addit: *Visionem hic dicit certissimam Patris considerationem, & comprehensionem, quantam habet Pater de Filio*. In hoc sensu loquens de visione comprehensua dicit Deum fuisse inuisibilem ab angelis solum vsque ad Incarnationem, non post Incarnationem. Nam post Incarnationem visus fuit comprehensiuè secundum naturam assumptam.

QVAESTIO XXIV.

Utrum oculus corporeus, & vniuersim aliqua potentia cognoscitiua materialis possit supernaturaliter eleuari ad videndum Deum.

S. Th. q. 12. a. 3.

1. **V**idetur posse, ut de oculo corporeo aliqui docuerunt contra omnes fere Theologos; primo quia proportionaliter potentia cognoscitiua se habent ad cognoscendum, ac potentia actiua se habent ad agendum; sed quælibet potentia actiua potest supernaturaliter, & obedientialiter eleuari ad producendum quodlibet, ut docet sententia, satis communis, quam sequitur Suarius Tomo 1. in 3. par. disput. 31. sect. 5. ergo quælibet potentia cognoscitiua potest supernaturaliter eleuari ad cognoscendum quodlibet, ac proinde oculus potest eleuari ad videndum Deum.

2. Secundo intellectus licet naturaliter non possit immediatè videre nisi entia creata, potest supernaturaliter eleuari ad videndum Deum, siue ens increatum; ergo oculus corporeus licet naturaliter non possit videre, nisi lucem materiale, & creatam, potest supernaturaliter eleuari ad videndum Deum, hoc est lucem spirituale, & increatam. Ut enim dicitur 1. Io. 1. *Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ*.

3. Tertiò lux materialis propter suam perfectionem potest mouere oculum ad videndum, & terminare visionem corpoream; sed Deus continet adæquatè totam perfectionem lucis materialis, seclusis imperfectionibus; ergo Deus potest supernaturaliter mouere oculum ad videndum, & terminare visionem corpoream.

4. Quartò Iob. 19. dicitur: *Et in carne mea vide-*